

BESZÁMOLÓK

„Pszichoanalízis és narratívum” címmel rendezték meg március 12-13-án Pécsen, a Művészetek Házában a Pécsi Tudományegyetem Pszichológiai Doktori Iskolája Elméleti pszichoanalízis programjának műhelykonferenciáját. Az „Irodalom és pszichoanalízis”, az „(Ön)életrajzi elbeszélések”, a „Filozófia és metapszichológiai kérdések”, valamint a „Narrativitás a terápiában és a társadalomban” című tematikus blokkokba sorolva, mintegy harminc előadás hangzott el.

Erős Ferenc, az Elméleti pszichoanalízis program vezetője történelmi vetületében elemezte a Freud–Ferenczi levelezést; Bókay Antal az Ödipusz-narratívumok újraírásait jellemezte; Valachi Anna a lélek-elemzés szemléletformáló hatását azonosította József Attila műveiben és önvallomásaiban; Bálint Ágnes a Németh László-életműben található Télemakhosz-narratívumokat hasonlította össze; Borgos Anna pedig a női önéletrázásokban tükröződő identitás-konfliktusokat analizálta. Vajda Júlia az identitás két aspektusának – „önmagaságunk” és „ugyanazságunk” – viszonyát elemezte a társadalmi változások hatása tükrében; Kalocsai Katalin és Kaposi Dávid ugyanannak a műnek, Kertész Imre *Sorstalanság* című regényének identitásépítési, illetve fogalomhasználati aspektusait értelmezte; Varga Enikő a privát történelmi dokumentumok, a második világháborúból

származó filmnaplók kollektív emlékezet-forrás jellegét hangsúlyozta. Ehmann Bea az elbeszélte traumatikus életesemények időstruktúrájának mérhetőségéről adta közre empirikus tapasztalatait; Péley Bernadette a korai anya-gyerek kapcsolatban rögzült, ismétlődő epizódok megismerhetőségére hívta fel a figyelmet az élettörténeti elbeszélésekben; Hoyer Mária „A tárgy titokzatos vágya” című előadásában a drogfüggő létforma titkaiba kínált betekintést, majd dr. Stark András „Az erotikus intimitás képei” címmel katartikus művészi élménykövetítő és -értelmező filmesszével zárta a konferencia első napját.

A további referátumok a filozófia, a metapszichológia, a társadalom és a terápia témakörébe illeszkedtek. László János a pszichológiai jelentésképzés empirikus vizsgálatainak tapasztalatait ismertette; Bánfalvi Attila arról beszélt, hogyan alapozza meg a freudi metapszichológia a narratív praxist; Lubinszky Mária a szorongás pszichoanalitikus és egzisztencialista-filozofikus szemléletének különbségeire hívta fel a figyelmet; Tófalvy Tamás a narrativitás határait próbálta meghatározni – empirizmus és hermeneutika között; Mészáros Judit Ferenczi traumaelméleti paradigmaváltásának és terápiás újításainak lényegét ismertette, rámutatva az attachment-kutatások által igazolt áttétel-viszontáttételi dinamika tudattalan dialógus-jellegére. Takács Mónika és Miklós Barbara egy különös „verbáriumot”: analitiko-poétikus szó-

tárt mutatott be, melyben Ábrahám Miklós és Török Mária Freud híres páciensének, a Farkasembernek a történetére vonatkozó szakirodalom jellegzetes kifejezéseit és úgynevezett bűvös szavait gyűjtötte össze, és e szótár alapján merőben új – bár sokak által helytelenített – szemszögből írták újra „fiktív páciensük” élettörténetét. Klinger Csilla a női pszichoszexuális személyiségfejlődés alapkérdéseit taglalta, Albert Judit a freudi halálösztönök és életösztönök tükrében elemezte az élet elbeszélhetőségének dilemmáit, Hárs György Péter pedig Stekel elméletét ismertette, mely az elfojtott erkölcsiségre és a kriminalításra vonatkozott. Lust Iván a tudattalant mint szövegek és olvasatváltozatok sokaságát tartalmazó „hipertextet” értelmezte előadásában. Lénárd Kata a hermeneutikai modell alkalmazhatóságát vizsgálta a Ferenczi-féle nyelvzavar-konceptióra, Pohárnok Melinda a pszichikus válság jellegzetességeit feltáró narratív megközelítés lehetőségéről szóló kísérletek eredményeit ismertette. Szili Katalin irodalmi művekben azonosította a súly és a súlytalanság jelentésrétegeit, a reális létérzet és a regresszió megnyilvánulási formáit, míg az utolsó előadó, Indries Krisztián a virtuális világ kapcsolatrendszerére alkalmazta a pszichoanalitikus nézőpontot, azt kutatva, mi történik a kibernetikus tér szociális interakciói során.

A műhelykonferenciát követő élénk vita nemcsak közös gondolkodásra, hanem az egymástól eltérő

nézetek összevetésére is alkalmat adott. (*Valachi Anna*)

*

A Torinói Egyetem, ahol Rotterdami Erasmust 1506-ban a teológia doktorává avatták, a XV. század elején alakult. Ma évente több mint hetven ezer hallgatót fogad közel húsz karán, s így Olaszország egyik legnagyobb egyetemeként tartják számon. 1880-ban Cesare Lombroso itt alapította meg pszichiátriai archívumát, klinikai pszichológia kara a padovai mellett Észak-Olaszország második legfontosabb állami egyetemi pszichológia képzését nyújtja. 1997-ben öntevékeny diákcsoport jött létre azzal a céllal, hogy az egyetemre jellemző távolságtartással, passzív tanulási stílussal szemben alternatívát kínáljon, humánus és aktív kiscsoportos foglalkozásokat szervezzen, a diákok szakmai és személyes fejlődési útjának a saját élményt megközelítő mélységet biztosítson.

Eleinte informális, pszichológia tanulók számára nyitott, nem strukturált csoportként találkoztunk, esti kerekasztalokat szervezve valamilyünk lakásán. Első összejövetelünk Sara Ricuperati, ma egyesületünk elnöke, a világhírű olasz író, Italo Calvino rövid elbeszélését olvasta fel, amely titokzatos lovagok találkozásáról mesél egy olyan városban, ahol szavak nélkül, csak a tarokk kártyák segítségével lehet elmesélni egymásnak a személyes történeteket. A tarokkok néhány elbe-

szélés után egymásba érnek, kereszteződnek a hosszú gyertyafényes asztalon, lassan kirajzolódnak a sorok összetett találkozásai. Ezt az elbeszélést választottuk csoportunk jelképévé, innen az egyesület neve: az Egymást Keresztező Sorok Kastélya. Tizennégy alapító tag megannyi élet- és tanulmányi útról érkezve találkozott, magával hozta tapasztalatait és érdeklődési körét, s e különbségek óriási gazdagságát tekintjük ma is legnagyobb értékünknek, működésünk alapjának.

Ezen az első esti találkozásokon arra törekedtünk, hogy képzési folyamatunk aktív szereplőivé váljunk, lehetőséget teremtve a nyílt vitára és a különböző szempontok közti konfrontációra. Idővel kialakult a csoport központi stabil magja, amely egyre erősebben igényelte a közös út továbbfejlesztésének lehetőségét. Az első években az egyetem által – a tanulók kezdeményezései alapján – rendelkezésre bocsátott pénzeket pályáztuk meg, és nyertük el, ezzel finanszírozva ötleteinket: mindenki számára nyitott konferenciákat szerveztünk, amelyekre olyan, általunk kiválasztott, híres szakembereket hívtunk meg, akik a klinikai pszichológia különböző területein működtek. Így próbáltuk kiegészíteni az egyetemi pszichológiai stúdió-mokon elsajátított, kizárólag elméleti ismereteinket.

A csoport együtt élte át tagjainak fokozatos távolodását az egyetemtől és közeledését a munka világához. Ebben a folyamatban, valamint e két valóság közötti átmenetben csoport-

tunk tranzicionális funkciót töltött be. Ekkor született az ötlet, hogy alapítsunk egyesületet, azzal a céllal, hogy csoportunknak formális működési keretet adjunk, és lehetővé tegyük munkásságunk folytatását az egyetemen kívül is.

A 2001-ben bejegyeztetett nonprofit kulturális egyesületünk célja a klinikai pszichológia különböző területein belüli kutatás, képzés, megelőzés és intervenció tanulmányozása és fejlesztése, különleges figyelmet fordítva a pszichikai és társadalmi problémák és szenvedések témáira. Tévékenységünk a klinikai pszichológiai szakma olyan elképzelésén alapul, amely a különféle elméleti modellek, intervenciók stílusok, hatáskörök és megismerési lehetőségek közti konfrontációt tekinti alapfeladatának. Csoportunk élő laboratóriumként, a személyes képzési utak tiszteletében és értékeinek megbecsülésével működik, közös tudományunk kutatását nem az egyetemes igazság elérésére irányítva, hanem egy összetett megismerési folyamatot szorgalmazva, melyben központi szerep jut a személyes tapasztalatnak és gyakorlati élménynek.

Céljaink tehát a különféle területeken más-más módszerekkel végzett tanulmányi utak, gyakorlati tapasztalatok és munkabeli élmények megosztása és ezek – képzésünk szempontjából – óriási értékének megbecsülése, a szakmai ágazatok elméleti és gyakorlati modelljeinek bemutatása és megismerése, az együttműködés kultúrájának tovább-

adása, valamint a különböző szakmai érvrendszerek szembesítésének, a kritikai gondolkodásmód kultúrájának terjesztése.

Az egyesület céljai megvalósítását a következő módon kívánja elérni:

- kiscsoportos találkozások, vitá-estek és gyakorlati foglalkozások szervezése,
- kongresszusok, kerekasztalok, szemináriumok, tudományos és kulturális szakmai viták szervezése,
- tanulmányok, kutatások és intervenciók kidolgozásának ösztönzése és megvalósítása,
- tanfolyamok és továbbképző kurzusok megszervezése és lebonyolítása,
- olasz és nemzetközi tudományos, társadalmi és szakmai intézményekkel való együttműködés, különböző társadalmi csoportokra irányuló projektek kidolgozása és megvalósítása.

Tevékenységünk során érdeklődési területeinket öt fő témakörbe sorolhatjuk:

1. „Pszi-explorációk”

Az egyetemi finanszírozásnak köszönhetően nyitott konferenciákat szerveztünk különféle szakmai orientációjú szakemberekkel (pszichoanalitikus, kognitív, szisztemikus, stb.), és kiscsoportos foglalkozásokon osztottuk meg egymással klinikai és elméleti tapasztalatainkat, gondolatainkat, olvasmányélményeinket.

2. „Pszichológia és háború”

A koszovói háború alatt kezdtünk találkozókat szervezni nemzetközi szakemberekkel, akik nagy tapaszta-

lattal rendelkeztek arra vonatkozóan, hogy háborús helyzetben vagy azt követően milyen szerepet tölthet be a pszichológia és a pszichológus szakember. Az egyesület 1999-től mint a torinói csoport vesz részt a „Pszichológusok az emberiségért” elnevezésű nemzetközi hálózat kialakításában, mely az emberiséget sújtó katasztrófa helyzetekben pszichológiai jellegű intervenciók, az együttműködés, a fejlesztés és a segítségnyújtás lehetőségeinek kidolgozását tekinti fő céljának.

3. „A pszichológus a humán szolgáltatásokban”

Tanulmányoztuk a különböző állami és magánintézményekben a pszichológusok által betöltött szerepeket és munkaköröket; a különböző területekről hívott szakemberek vezetésével tematikus kiscsoportos szemináriumokat szerveztünk (gyermek-neuropszichiátria, felnőtt pszichiátria, drogambulanciák, nappali kórház, stb.)

4. „Klinikai tapasztalatok”

Tagjaink klinikai gyakorlatai és munkássága során szerzett tapasztalatait megosztjuk és megvitatjuk, valamint különböző szakmai orientációjú szakemberekkel szupervíziókat és esetmegbeszéléseket szervezünk.

5. „Sajátélmény-csoportok”

Továbbképzésünkben és képzési ajánlatainkban mindig szerepelnek olyan csoportos foglalkozások, melyek többé-kevésbé a sajátélményhez közelítenek: a csoportanalízistől, a nem-verbális kommunikációtól a pszichodrámaig és a művészet- illetve a táncterápiáig érdeklődése-

ink szerint élménycsoportokat szervezünk, szakemberek bevonásával.

Az egyesület jelenleg még kizárólag olasz nyelvű, de hamarosan angolul is látogatható webhelye a //users.masterweb.it/castello címen tekinthető meg. (Várnai Anna)

*

„Kulturális transzfer – kulturális identitás: Budapest és Bécs a historizmus és az avantgárd között” címmel a bécsi Collegium Hungaricum a gráci Karl Franz Egyetemen működő „A modernnek – Bécs és Közép-Európa 1900 körül” kutatócsoporttal együttműködésben 2003. április 3–5. között szimpóziumot rendezett Bécsben. A szimpóziumon – amelyre a Harrach-palotában rendezett Budapest – Bécs kiállítás (Zeit des Aufbruchs. Budapest und Wien zwischen Historismus und Avantgarde) alkalmából került sor, számos előadás foglalkozott az Osztrák–Magyar Monarchia történetének, társadalmának, etnikai és nyelvi viszonyainak, irodalmi, művészeti és szellemi életének kérdéseivel, az urbanizáció, a kulturális kölcsönhatások és az identitás problémáival. A szimpóziumot Barsyné Pataki Etelka bécsi magyar nagykövet nyitotta meg, a bevezető előadást pedig Gyáni Gábor tartotta „Modernitás, modernizmus és identitásválság: a századforduló Budapestje” címmel. A „szellemi irányzatok” szekcióban több pszichológiai témájú előadás is elhangzott, így Pléh Csaba a magyar kísérleti pszichológia kezdeteiről

(Posch Jenő, Révész Géza, Ranschburg Pál, Pikler Gyula) munkásságáról beszélt, Erős Ferenc pedig „Az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlásának képei a Freud–Ferenczi levelezésben” címmel tartott előadást.

*

Benjamin Kilborne bostoni pszichoanalitikus – aki 1993 óta visszatérő előadója a Ferenczi Sándor Egyesület budapesti konferenciáinak – április 10-én előadást tartott a Műcsarnokban, „Az ödipális szégyen Szophoklésznál és Freudnál” címmel. Ezt megelőzően április 7. és 9. között Benjamin Kilborne kurzust tartott a PTE elméleti pszichoanalízis programjának kutatószemináriumában, *Disappearing persons - shame and appearance* című könyve alapján.

*

„Elemzés, értelmezés és elmélet a jelen új kihívásainak világában” címmel irodalomelméleti konferenciát rendezett az ELTE Filozófiai Intézete és a Petőfi Irodalmi Múzeum április 17-18-án. A kétnapos tanácskozáson a poétika kultúrájától a recepcióesztétikáig, illetve a jelképek metamorfózisától a kultusz kutatásig és a pszichoanalízisig sokféle témában eszmét cseréltek a konferencia résztvevői – köztük Tverdota György, Valachi Anna és Veres András, a Ferenczi Sándor Egyesülettel együttműködő József Attila Társa-

ságot képviselő irodalomtörténészek.

*

„Fecseg a felszín, hallgat a mély” – Irodalom és pszichoanalízis címmel műhelybeszélgetés-sorozat kezdődött tavaly novemberben a Ferenczi Sándor Egyesület és a tavaly decemberben alakult József Attila Társaság közös rendezvényeként a Helikon Könyvesházban, illetve ez év januárjától minden hónap harmadik péntekén a Múcsarnokban. Eddig Erős Ferenc, Kassai György, Hárs György Péter, Bókay Antal, Szőke György, Tverdota György és Dede Éva tartott érdekes vitaindító előadásokat a mind nagyobb számú, laikusokból és szakemberekből álló közönség előtt. Június 20-án két előadás zárja a sorozat első évadát: Nemes Livia „Csodagyereknek tartottak, pedig csak árva voltam” – A kreativitás biográfiája: az „enfant terrible” lélekrajza címmel Karinthy

Frigyes, Ferenczi Sándor és József Attila pszichoanalitikus portréját hasonlítja össze, míg Borgos Anna „Identitás és partnerkapcsolat: írófelelőségek szereplehetőségei és -konfliktusai a (XX.) századelőn” címmel Karinthyné Böhm Aranka személyiségét és párkapcsolati konfliktusait elemzi. A vitaestek 18 órakor kezdődnek a Múcsarnok (Bp. XIV. Hősök tere) előadótermében. Sorozatszerkesztő: Valachi Anna.

*

„A József Attila-kutatás dilemmái” címmel műhelykonferenciát rendez a költő nevét viselő társaság június 26–27-én a MTA Irodalomtudományi Intézetében (1118 Bp. Ménézi út 11-13.). Az irodalmárok két napos eszmecserején a további kutatás fő irányait igyekeznek meghatározni, s azok között várhatóan a korábbinál sokkal nagyobb szerepet kap majd a pszichoanalitikus megközelítés.

KÖZLEMÉNYEK

Tíz évnyi vajúdás után 2003 márciusában megszületett a „THALASSA HÁZ – Budatétény” Pszichoterápiás és Pszichiátriai Rehabilitációs Intézet. (Budapest, XXII., Jókai Mór u. 23–25.)

Az intézmény terápiás közösségként Budatétényben kezdte meg működését, szakmai profilja szerint pszi-

chotikus és személyiségzavarral küszködő páciensek terápiáját vállalja.

Szellemiségében, amire a névadással kívántunk utalni, Ferenczi Sándor thalassa-gondolatát képviseli az intézet. A mindennapok klinikai gyakorlatában ez a gondolatiség az alapja számunkra a betegségek és gyógyító emberi kapcsolatok megértésének, és ahogy ezt közösségi szinten működtetjük.

A Pécsi Tudományegyetem Pszichológiai Doktori Iskolája ez év szeptemberétől ismét indítja Elméleti pszichoanalízis programját

Felvételre jelentkezhet bárki, aki:

- egyetemi végzettséggel rendelkezik,
- az adott témában kiemelkedő szakmai ismerettel bír,
- várhatóan ezen a szakterületen elméleti és/vagy gyakorlati munkát fog végezni.

A jelentkezéshez benyújtandó:

- Kitöltött jelentkezési lap (az űrlap beszerezhető a Pszichológiai Intézet titkárságán)
- Egyetemi oklevél másolata
- Nyelvtudást igazoló bizonyítvány másolata (legalább egy középfokú „C” típusú állami nyelvvizsga)
- Tudományos (szakmai) önéletrajz; publikációs jegyzék
- A tervezett kutatási téma 2–3 oldalas leírása
- Csak az önköltséges/levelező pályázók részéről a munkaadó nyilatkozata arról, hogy lehetővé teszi maximum heti egy napon a konzultációkon való részvételt
- 8550 Ft jelentkezési vizsgadíj befizetését igazoló postai befizetési szelvény (a csekk beszerezhető a Pszichológiai Intézet Titkárságán)

Jelentkezési határidő: 2003. június 10.

A pályázatokat a Pszichológiai Intézet címére kell eljuttatni:

PTE BTK, Pszichológiai Intézet

7624 PÉCS, Ifjúság útja 6.

Tel: 72/501-516

További információkért Velösy Anita ügyvivő szakértőhöz lehet fordulni a fenti telefonszámon. (email: anita@btk.pte.hu)

Fontosnak tartjuk, hogy Ferenczi Sándor szellemi hagyatéka a gyakorlati klinikai munkában is meg tudjon jelenni intézményes szinten, úgy, ahogy ezt a képviselő a *Thalassa* című folyóirat is vállalja szélesebb kulturális kontextusban.

Névadásunkkal ennek lehetőségére kívántunk rámutatni. (*Gál Béla és Zalka Zsolt*)

*

A Thalassa Alapítvány ezúton is tisztelettel mond köszönetet mindazoknak, akik az elmúlt évben köz-

vetlen adományaikkal, valamint személyi jövedelemadójuk 1%-ával támogatták az alapítvány kiadói tevékenységét. Kérjük, hogy amennyiben módja és lehetősége van rá, a jövőben is támogassa kiadványaink megjelenését, amelyet előre is köszönünk. **A Thalassa Alapítvány adószáma: 18013784 1 42**

Az APEH 2002 októberében 92 689 forintot utalt át a Thalassa Alapítvány 10200902–32711015 számú bankszámlájára. Ezt az összeget a nyomdai költségek fedezésére használtuk fel.

A Magyar Mozgás- és Táncterápiás Egyesület I. Konferenciája

TESTTUDAT-TALAN

2003. június 1. Budapest, Széké Színház, XI. Műegyetem rkp. 3.

A konferencia minden érdeklődő számára lehetőséget kíván adni arra, hogy ismerkedjen az analitikusan orientált mozgás- és táncterápiával. Az ismerkedés háromórás workshopon, előadásokon, illetve kerekasztal-beszélgetésen való részvétel formájában történhet.

Műhelymunka-vezetők: Csontos Zoltán–Sáfrány Kinga, Incze Adrienne–Kálmán Ferenc, Nagy Márton, Stang Tünde–Vermes Kata, Tormássy Krisztina–Kórodi Magdolna.

Előadók: Incze Adrienne, Merényi Márta, Nagy Márton, Stang Tünde, Vermes Kata.

A kerekasztal meghívott résztvevői: Bagdy Emőke, Berger Gyula, Erdélyi Ildikó, Halász Anna, Horgász Csaba, Hódi Ágnes, Kálmán Ferenc, Merényi Márta, Rigó Péter, Tormássy Krisztina, Vikár András.

Moderátor: Vad Gyöngyi.

A fogadást improvizációs est követi a résztvevők közreműködésével. Vezeti: Merényi Márta.

További információk: Campos J. Anna: 06 30 347 5093, Bóna Gyöngyi: 06 1 420 5743

Részletes program és csekk igényelhető: Vad Gyöngyi, Budapest 1087 Baross tér 2. e-mail: vagyog@freemail.hu